

ความตระหนักและการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยใน
การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Awareness and Participation of Thai Tourists in Environmental
Conservation of Natural Attractions in Koh Samui,
Surat Thani Province

ชุลีวรรณ ปรานีธรรม¹

Chuleewan Praneetham

Received : 15 กุมภาพันธ์ 2564

Revised : 13 กรกฎาคม 2564

Accepted : 17 สิงหาคม 2564

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กลุ่มตัวอย่างในเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก และข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ (t-test) One-way ANOVA และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

¹ อาจารย์ ดร. วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Lecturer, Dr. of International School of Tourism, Suratthani Rajabhat University

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวมีการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การตระหนักรู้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.203 แนวทางและรูปแบบการมีส่วนร่วมการจัดการการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การสร้างความตระหนักจิตสำนึก พฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การตระหนักรู้ การมีส่วนร่วม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยว

Abstract

The purposes of this research were to investigate the awareness and participation of Thai tourists in environmental conservation of natural attractions in Koh Samui, Surat Thani province, and to study the factors relating to the participation in environmental conservation of natural attractions, including to suggest guidelines for participation in environmental conservation of natural attractions. The samples in quantitative research were 400 Thai tourists, selected by convenience sampling technique and 30 samples for qualitative data collection, selected by purposive sampling technique. A questionnaire with a .987 reliability index and semi-structured interviews were deployed to be the research instrument. Quantitative data analysis used frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and Pearson

Product - Moment Correlation Coefficient. Content Analysis was used to analyze the qualitative data.

The findings revealed that awareness towards environmental conservation of tourists was at a high level. The participation of Thai tourists in the environmental conservation was at a moderate level. Gender, age, education, and career factors were not related significantly to participation in environmental conservation. In addition, there was a relationship between awareness and participation in environmental conservation ($p < 0.01$, $r = 0.203$). Guidelines and participation model for environmental conservation management of natural attractions comprised of providing knowledge about the environment, raising awareness, consciousness in conserving natural resources and the environment, environmental conservation behavior, and participation of various sectors, including government, private sector, citizens, and tourists.

Keywords : Awareness, Environmental Conservation, Participation, Tourist

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมสำคัญหนึ่งที่สร้างความเจริญให้แก่ทุก ๆ ประเทศ เพราะเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ สร้างอาชีพ และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมาก (สุลวีวรรณ ปราณีธรรม และไพฑูรย์ มนต์พานทอง, 2562 : 65) ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งถูกทำลายเสียหายบางส่วนหรือถูกทำลายจนหมดสภาพ (ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์, 2560 : 33)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง มนุษย์เป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะทั้งจากทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ จากการบริโภคและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้น จากกิจกรรมต่าง ๆ ในกิจวัตรประจำวันของมนุษย์ อันอาจเนื่องมาจากยังขาดความเข้าใจและจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ขาดความตระหนักรู้ถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฟุ่มเฟือย ขาดความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและการควบคุมระดับการใช้ประโยชน์อย่างจริงจังและเหมาะสม (นภวรรณ ฐานากาญจน์ พงษ์เชียว และจิราภรณ์ เทียมพันธ์พงศ์, 2561 : 1708-1709)

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีสถานที่ท่องเที่ยวทางทะเลและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ถือเป็นกำลังสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นและประเทศชาติ ในขณะเดียวกันก็พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีกำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมและวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีจัดอยู่ในอันดับที่ 5 ของประเทศที่กำลังประสบกับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย และจากฐานข้อมูลขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า จังหวัดมีปริมาณขยะมูลฝอยรวมทั้งสิ้น 363,740.93 ตันต่อปี (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2560 : 19) เกาะสมุยเป็นเมืองหลักด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีความหนาแน่นของประชากรไม่มาก แต่กลับมีปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมาก โดยขยะเหล่านั้นมาจากทั้งขยะในครัวเรือนและจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ ปัจจุบันเทศบาลนครเกาะสมุยกำลังเผชิญกับปัญหาขยะตกค้างสะสม ขยะล้นและส่งกลิ่นเหม็น โดยเป็นขยะประเภทเศษอาหารมากที่สุด ยังปรากฏว่ามีปัญหาการปนเปื้อนของน้ำชะจากขยะมูลฝอยและปัญหาน้ำเสีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมในเกาะสมุยอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี, 2560 : 14)

นักท่องเที่ยวนับเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่สร้างผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยกิจกรรมจากการท่องเที่ยวและพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น การบริโภคเกินความพอดี การทิ้งขยะไม่เป็นที่ ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ปัญหาคุณภาพของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาใหญ่และเป็นความท้าทายต่อภาครัฐและแหล่งท่องเที่ยวในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเกาะสมุยอย่างยั่งยืนต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง การปรับกลยุทธ์บูรณาการหลักการพัฒนาโดยคำนึงถึงการท่องเที่ยวที่สะอาด (Green Tourism) และการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวในเกาะสมุยได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อันจะช่วยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการตระหนักรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย โดยประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี สถานที่ในการศึกษา ได้แก่ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนตุลาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2562

การทบทวนวรรณกรรม

การตระหนักรู้ หรือ ความตระหนักรู้ เป็นการกระทำที่แสดงว่าจำได้ แสดงถึงการรับรู้ การมีความรู้ (Good, 1973 : 54) ความตระหนักจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบจาก สิ่งแวดล้อมรอบตัว การกระทำในอดีต และสิ่งที่ส่งผลกับอารมณ์และความรู้สึก (เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล, 2554 : 18) องค์ประกอบของความตระหนักรู้ ประกอบด้วย การรับรู้ ความเข้าใจ และการคาดการณ์ มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมระยะเวลาในการรับรู้ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเข้ามามีบทบาทในการทำให้เกิดความตระหนัก การตัดสินใจ และการปฏิบัติของแต่ละบุคคลได้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่าง

ขอบธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนจะทำให้สมาชิกของชุมชน และสังคมสามารถเข้ามาเป็นส่วนร่วมและมีอิทธิพลในกระบวนการพัฒนาและในการแบ่งปันผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม (ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร และโชติกา แก่นธिया, 2562 : 102) โดยรูปแบบหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบหรือขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดปัญหาสาเหตุของปัญหา และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ 2) วางแผน วิธีการ และดำเนินการแก้ไข ปัญหา 3) ดำเนินงานตามโครงการ และ 4) ประเมินผล

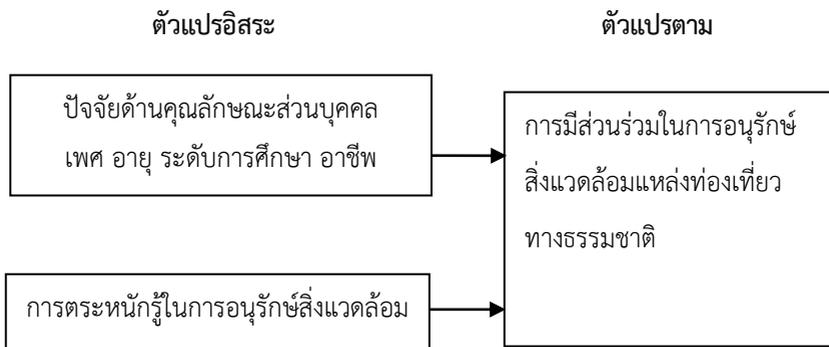
ปัญหาขยะมูลฝอย การใช้น้ำของโรงแรมและผู้เข้าพัก การปล่อยน้ำเสียจากกิจกรรมในโรงแรม รวมถึงกิจกรรมจากการท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นหนึ่งในภัยคุกคามที่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความไม่สมดุลและเสื่อมโทรม อีกทั้งการท่องเที่ยวที่ไม่ได้มีการวางแผน ไม่มีการควบคุมและการจัดการที่ดี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Asma Begum Shila et al., 2016 : 64; Ju Hyoung Han et al., 2016 : 1) การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน การจัดการสิ่งแวดล้อมในไทยพบว่า การดำเนินงานตามแผนจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบันยังขาดลักษณะที่เป็นบูรณาการ ประชาชนยังขาดจิตสำนึก ความตระหนัก และความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนยังมีน้อยหรือถูกละเลย การใช้กฎหมายและมาตรการต่าง ๆ ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้การจัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (ชลิดา เหนี่ยวบุบผา และคณะ, 2563 : 149)

ดังนั้น ทุกภาคส่วนต้องดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา เห็นถึงความสำคัญของการป้องกัน แก้ไขปัญหา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ในทุกขั้นตอนหรือในบางขั้นตอน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การติดตามและประเมินผล สร้างความตระหนักและจิตสำนึก มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม และบังคับใช้กฎหมายและ

มาตรการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและจริงจัง (กนกวรรณ เกียรติเสวี และคณะ, 2563 : 58)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) รายละเอียดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีตัวแปรต้นคือ ปัจจัยส่วนบุคคล 4 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ และการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแตกต่างกัน

2. การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Method) เป็นหลัก และเสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 381,818 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเปรียบเทียบกับตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ได้จำนวน 384 คน ผู้วิจัยได้สำรองกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อน 5% จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวก (Convenience Sampling)

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์คนในชุมชน จำนวน 6 คน และกลุ่มที่ 3 สัมภาษณ์นักท่องเที่ยว จำนวน 18 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องในด้านเนื้อหา และการใช้ภาษา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 40 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาความตรงเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach's

Alpha Coefficient) สำหรับข้อคำถามที่เป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของคำถามด้านการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคือ 0.983 ค่าความเชื่อมั่นของคำถามด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติคือ 0.934 และค่าความเชื่อมั่นของคำถามทั้งฉบับคือ 0.987 แสดงว่ามีระดับความเชื่อมั่นสูง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบว่ามีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Multiple Comparison) โดยเลือกใช้วิธี Least – Significant Different (LSD) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาวิเคราะห์

ผลการศึกษา มีดังนี้

1. การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.61)
2. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.86) การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินการและการปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.92) ตามลำดับ สำหรับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมด้านการเสนอความคิด การ

วางแผน และการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.99) การมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 1.09) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ผลการทดสอบสมมติฐานมี ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P-Value = .445) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจกล่าวได้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงมีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ไม่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ปัจจัยด้าน การมีส่วนร่วม ร่วม	เพศชาย			เพศหญิง			T	P- Value
	จำนวน	Mean	S.D.	จำนวน	Mean	S.D.		
การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	175	3.34	0.81	225	3.40	0.81	-7.67	.445

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-Value
จำแนกตามอายุ	ระหว่างกลุ่ม	6.741	5	1.348	2.066	.069
	ภายในกลุ่ม	257.168	394	.653		
	รวม	263.909	399			
จำแนกตามระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.831	5	.366	.878	.489
	ภายในกลุ่ม	163.169	394	.414		
	รวม	165.000	399			
จำแนกตามอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	3.929	6	.786	1.304	.261
	ภายในกลุ่ม	237.431	393	.603		
	รวม	241.360	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .203 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตัวแปร	การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	1	.203**
การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		1

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์บุคคล จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ กลุ่มที่ 2 คนในชุมชน และกลุ่มที่ 3 นักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้นรวม 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเสนอแนวทางในการจัดการและการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาขยะ รองลงมา ได้แก่ ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาระบบนิเวศถูกทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และปะการังฟอกขาว ปะการังถูกทำลาย ตามลำดับ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในเกาะสมุยที่สำคัญ คือ การทิ้งขยะไม่เป็นที่ ไม่มีการคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง รองลงมา ได้แก่ การขาดความตระหนัก ความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การขาดความร่วมมือ

อย่างบูรณาการของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน การขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การทำลายสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น กฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ หรือข้อบังคับในการรักษาสิ่งแวดล้อมถูกละเลย ถึงขณะนี้จำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ และการระบายน้ำเสียลงสู่ทะเล

แนวทางในการจัดการและการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย ได้แก่ ควรมีการรณรงค์การใช้ถุงผ้า หลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก และช่วยกันลดปริมาณขยะ สร้างความตระหนัก จิตสำนึก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีการคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้งอย่างจริงจัง จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การคัดแยกขยะและการจัดการขยะที่ถูกต้องและเหมาะสม มีนโยบาย กฎระเบียบ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและจริงจัง จัดตั้งขยะให้เพียงพอกับความต้องการ และมีถังแยกประเภทขยะอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ได้ทำร่วมกัน เช่น กิจกรรมเก็บขยะตามพื้นที่ชายหาด กิจกรรมฟื้นฟูปะการัง กิจกรรมปลูกป่าชายเลน เป็นต้น และควรมีระบบการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่แหล่งน้ำ หรือทะเล

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของกนกานต์ แก้วนุช (2560 : 64) ชุสิทธิ์พรณ ปราณิธรรม และคณะ (2561 : 46) และนภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เชียว และจิราภรณ์ เทียมพันธ์พงศ์ (2561 : 1707) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักในคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศในระดับมาก กลุ่มนักท่องเที่ยวมีความตระหนักในเรื่องสิ่งแวดล้อม ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว โดยมีความเชื่อว่าตนเองเป็นปัจจัยหลักในการสร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักท่องเที่ยวได้รับ

ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และปัญหาสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยรวมของนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการดำเนินการและการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การวางแผน และการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐธิดา ชัยสงคราม และยุทธพงษ์ ลีลาภิจ (2560 : 82) และวรศรา สมเกียรติกุล (2561 : 56) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวไม่มีช่องทางที่จะติดต่อหรือประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ได้อย่างง่ายและสะดวก จึงทำให้นักท่องเที่ยวขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น แจ้งปัญหา ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐธิดา ชัยสงคราม และยุทธพงษ์ ลีลาภิจไพศาล (2560 : 82) พบว่า ปัจจัยด้านอายุและอาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่กลับพบว่า ปัจจัยด้านเพศและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่า ไม่ว่าจะมีความอายุกี่ขวบ หรือประกอบอาชีพอะไร ต่างก็ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เสมอ รวมถึงทุกคนสามารถรับรู้และเข้าถึงข่าวสารการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับการ

อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้อย่างเท่าเทียมกัน จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ประชาชนอาจมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันได้ เนื่องจากเพศชายและเพศหญิงมีโอกาในการทำกิจกรรม หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน เช่น การตัดต้นไม้ ขุดลอกคูคลอง ต้องใช้แรงงานจากเพศชายเป็นสำคัญ สำหรับระดับการศึกษาที่ต่างกันอาจทำให้การมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่างกัน อาจเนื่องจากประชาชนที่ได้รับความรู้มากกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่า

การตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ นั้นแสดงว่า หากประชาชนความตระหนักที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมจะส่งผลให้มีพฤติกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วยและเกิดความมุ่งมั่นที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมมากด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของนภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว และจิราภรณ์ เทียมพันธ์พงศ์ (2561 : 1707) และชวลีวรรณ ปราณิธรรม และคณะ (2561 : 46)

4. ปัญหาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย ประเด็นหลักได้แก่ ปัญหาขยะ รองลงมา คือ น้ำเสีย ระบบนิเวศถูกทำลาย ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และปะการังฟอกขาว ปะการังถูกทำลาย ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวทั้งชายไม่เป็นที่ ไม่มีการคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้ง ประเด็นสำคัญหนึ่งคือ ถังขยะมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการ ประชาชนยังขาดความตระหนัก ความรับผิดชอบและจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการระบายน้ำเสียลงสู่ทะเล อีกทั้งนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ละเลยกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติ หรือข้อบังคับในการรักษาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากขาดจิตสำนึก คิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

แนวทางในการจัดการและการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและรูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ควรมีการณรงค์ให้ทุกคนหันมาใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก และช่วยกันลดปริมาณขยะ ส่งเสริมให้มีการคัดแยกประเภทขยะก่อนทิ้งอย่างจริงจัง สร้างความตระหนัก จิตสำนึก และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การคัดแยกขยะและการจัดการขยะที่ถูกต้องเหมาะสม จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยวและคนในพื้นที่ได้ทำร่วมกัน เช่น กิจกรรมเก็บขยะตามพื้นที่ชายหาด กิจกรรมฟื้นฟูปะการัง กิจกรรมปลูกป่าชายเลน เป็นต้น การกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการใช้สื่อรณรงค์ให้มากขึ้น จะช่วยเพิ่มจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้นได้ (รุ่งกานต์ พลายแก้ว และประภัสสร อักษรพันธ์, 2562 : 246) เทศบาลควรจัดถังขยะให้เพียงพอกับความต้องการ และมีถังแยกประเภทขยะอย่างชัดเจน ควรมีนโยบายกฎระเบียบ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและจริงจัง การใช้มาตรการทางกฎหมาย การออกกฎระเบียบข้อบังคับในการอนุรักษ์ทรัพยากรสำหรับนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด การกำหนดบทลงโทษผู้ละเมิดหรือฝ่าฝืนอย่างหนัก (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา, 2557 : 124) การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาแหล่งเที่ยวนั้น ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งนักท่องเที่ยว ควรมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างจริงจังเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่เคียงคู่ชุมชนอย่างยั่งยืน (วริศรา สมเกียรติกุล, 2561 : 47)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างมีการตระหนักรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับมาก แต่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่ง

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด การวางแผน และการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล ดังนั้น ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีช่องทางที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ง่ายเพื่อรับแจ้งปัญหาสิ่งแวดล้อม รับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

2. ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และควรปรับกิจกรรมการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมร่วมกัน อันจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

3. ผลจากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเกาะสมุยกำลังประสบกับปัญหาขยะซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเกาะสมุย ดังนั้นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนควรร่วมกันกำหนดนโยบาย กฎระเบียบข้อบังคับ มาตรการในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ การคัดแยกขยะ ในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ทั้งนักท่องเที่ยว ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมถึงการสร้างความตระหนักและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะ การรณรงค์ลด เลิก ใช้ถุงพลาสติก และใช้หลัก 3 R ได้แก่ การลดการใช้สิ่งที่เกิดผลเสียกับสิ่งแวดล้อม (Reduce) การนำกลับมาใช้ซ้ำ (Reuse) และการผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติกับกลุ่มตัวอย่างอื่นร่วมด้วย อันได้แก่ บุคคลในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของประชาชนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3. เนื่องจากพบว่า ปัญหาสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุยคือ ขยะ จึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะและวิธีการกำจัดขยะของเสียในเกาะสมุยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณ กองทุนวิจัยฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักกับการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

กนกกานต์ แก้วนุช. (2560). มุมมองของนักท่องเที่ยวต่อผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 11(3), 64-81.

กนกวรรณ เกียรติเสวี ปรีชา ดิลกวุฒิสิทธิ์ และสุวัฒนา ธาดานิติ. (2563). รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรประมงชายฝั่งอย่างยั่งยืน อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 6(1), 44-69.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2560 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด) (Domestic Tourism Statistics Q1-Q4 (Classify by region and province))*. https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=504&filename=index

- ชลิตา เหนี่ยวบุบผา, วิสาขา ภูจินดา และธวัชชัย ศุภดิษฐ์. (2563). การจัดการขยะอิเล็กทรอนิกส์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย : ความท้าทาย โอกาสและผลกระทบ. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 6(1), 134-161.
- ชวลีวรรณ ปราณีธรรม, จารีย์ พรหมณะ และธัญญา กาศรุณ. (2561). *การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เมืองเวียงสระโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. วิทยาลัยนานาชาติการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ชวลีวรรณ ปราณีธรรม และไพฑูริย์ มนต์พานทอง. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในครัวเรือนและในโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเกาะสมุย. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 19(2), 63-76.
- ณัฐธิดา ชัยสงคราม และยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองสามพราณ จังหวัดนครปฐม. *วารสารร่วมพฤษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(2), 82-98.
- นภาพรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว และจิราภรณ์ เทียมพันธ์พงศ์. (2561). พฤติกรรมการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติปางสีดา. *Veridian E-Journal*, 11(1), 1707-1720.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีคำภา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ธรรมสาร.
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดในเขตภาคกลาง. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 9 ฉบับพิเศษ, 31-42.
- รุ่งกานต์ พลายแก้ว และประภัสสร อักษรพันธ์. (2562). ผลของการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5(2), 233-248.

- วริศรา สมเกียรติกุล. (2561). การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษา ชุมชนตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*, 13(1), 47-63.
- ศิลปวิษณุ น้อยสมมิตร และโชติกา แก่นธिया. (2562). การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ต่อนโยบายสาธารณะ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(1), 101-116.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุราษฎร์ธานี. (2560). *แผนปฏิบัติการการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” จังหวัดสุราษฎร์ธานี (ระยะ 1 ปี พ.ศ. 2559 - 2560)*. http://www.surat-local.go.th/files/com_network_news/2017-03_8631e3c8410c607.pdf.
- เอกลักษณ์ ธนเจริญพิศาล. (2554). *ความตระหนักและการยอมรับการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001) มาใช้ในองค์กรภาครัฐ: ศึกษากรณีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล]*. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Asma Begum Shila, Md. Reazul Haque, Mohammed Hossain Sarker & Syed Mohammad Aminur Rahman. (2016). The Efficacy of Citizen Participation in Environmental Conservation: Lesson From Two Contrasting Examples. *European Journal of Earth and Environment*, 3(2), 64-73.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. McGraw-Hill.
- Ju Hyoung Han, Min Jae Lee & Yun-Seop Hwang. (2016). Tourists' Environmentally Responsible Behavior in Response to Climate Change and Tourist Experiences in Nature-Based Tourism. *Sustainability, MDPI, Open Access Journal*, 8(7), 1-14.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.